

Антисӱветскӱј троцкистскӱј центр вылын процесс

Январ 24-ӱд лунса асја
заседаније

Подсудимӱј Радекӱс допроситӱм

Радек показанијеясые ер-дӱдсӱ, мыј партијаӱ бӱрсӱ сижӱ воис двуршникӱн да сылкаыс воӱм бӱрын регыд мыстӱ бӱр сувтӱдӱс ассыс троцкистскӱј итӱдӱясӱ да политика кореннӱј вопросяс куза і воӱд выӱд кутӱс сулавны троцкистскӱј виӱ вылын.

Вышинскӱј жорт вопрос выӱд, кодкӱд троцкистяс пыс подсудимӱј кутӱс итӱдӱсӱ, Радек вочавӱд:

— Ме вӱлі итӱчӱма дружбаӱн Мрачковскӱјкӱд, важысаӱ вӱлі итӱчӱма дружбаӱн І. Н. Смирновкӱд, кутӱ ітӱдӱ дрейцеркӱд да сылы матыса отсасыс Гајевскӱјкӱд, не сорнитны-кӱн мені важса аслам личнӱј другјас жылыс, кодјаскӱд ме пыр кутӱ итӱдӱ, — Пjataковкӱд, Преображенскӱјкӱд, Смілгакӱд, Себрјаковкӱд.

Вышинскӱј. Кор ті кивлинныд ӱтывја центр жылыс да сижӱ уж жылыс?

Радек висталӱ, мыј сижӱ тӱдмалӱс ӱтывја центр котыртӱм жылыс Троцкијас писмӱыс 1935-ӱд воыи. Троцкиј гӱжис сылы, мыј „тышыкыс вужис выӱ фазисӱ і мыј тајӱ фазисас вылыс сыын, мыј либӱ мијандс бьрӱдасны Сӱветскӱј Союзкӱд ӱтлаын, либӱ колӱ сувтӱдны вопрос вескӱдлӱмсӱ вештӱм жылыс.

Вышинскӱј жорт вопрос выӱд, кызі Радек примӱтис Троцкијлыс тајӱ писмӱсӱ, сижӱ вочавӱд, мыј та бӱрын шуис сувтны сӱветскӱј власткӱд тыш туй выӱд, террор туй выӱд.

Воӱд Радек признајтӱ, мыј сылы Кировӱс вӱдӱ жана-на воӱынжык вӱлі тӱдса ӱновјевецјасӱ тајӱ покушенијесӱ дастӱм жылыс. Таӱдӱм-жӱ покушеније дастисны і троцкистјас, і тани тӱдчана роль ворсис ачыс Радек, Ленинградны террористическӱј группа котыртӱм могыс ассыс мортӱс—Прігожинӱс сетӱмӱн. Тӱдис сижӱ і сы жылыс, мыј ӱновјевецјас террористическӱј ужӱн вескӱдліс Бакајев, кызі і Мрачковскӱј троцкистјас организацијаыи, а Москваыи вескӱдліс Рейнголд.

Радек признајтӱ сӱж-жӱ, мыј сылы тӱдса вӱлі Украинаыи, Сибирыи, сонвыса Ростовыи, Грузијаыи, Тулаыи террористическӱј группајас котыртӱм да существуйтӱм жылыс.

Вышинскӱј. Кушӱм конкретнӱј фактјас ті вер-

манныд виставны правӱјјас группакӱд итӱдӱјас жылыс вопрос куза.

Радек. Ме итӱдсӱ кутӱсӱ мыи Бухаринкӱд. Томскијӱс ме аӱзылі сӱмын 1933-ӱд воыи, кор сижӱ висталис зев јос формаын партија пышса положеније жылыс.

Вышинскӱј. Кушӱм сорнијас вӱліны тијан Бухаринкӱд?

Радек. Ме сылы јуали: „Тӱ сувтинны террористическӱј туй выӱд“? Сижӱ висталис: „да“. Кор ме сылыс јуали, кодӱ вескӱдлӱ тајӱ фелӱнас, сижӱ висталис Угланов жылыс і нимтис асӱс, Бухаринӱс.

Вышинскӱј. Воӱд кушӱм сорнијас тијан вӱліны?

Радек. Воӱд ми сорнитим Кировӱс воӱм последствијејас жылыс. Ми воим убежџенијеӱ, мыј тајӱ убийствоыс ез сет сижӱ результатјасӱ, кодјасӱс сыыс верисны видчыены вӱдмсӱ котыртејас. Сижӱ ез оправдајт асӱс, ез ло ЦК куза кучкӱмӱн, ез кылӱд сочувствие јӱз массајасын, кызі чajtлисны троцкистјас-ӱновјевецјас, а мӱдарӱ, ужалыс јӱз массајас јонжыка ӱтывтисны ЦК бердӱ. сижӱ вӱдӱдис уна ӱновјевецјасӱс да троцкистјасӱс арестуйтӱм. Бухарин менем јубртис, мыј центрас налӱн унаӱн мӱвпалӱны, мыј вӱлі ескӱ легкомыслијеӱн да малодушијеӱн Кировӱс воӱм результатјас подув вылын вообще ӱткажитчыны террорыс, мыј мӱдарӱ, колӱ вужны планомернӱј, воӱвыл лӱсӱдӱм серјознӱј тышӱ, партизаншћинасаӱ — планвӱј террорӱ. Тајӱ вопрос кузаыс ме сорнити 1935-ӱд воа јулын і Бухаринкӱд, і Пjataковкӱд, і Сокольниковкӱд.

Допросыс воӱд тыдовтчӱ, мыј группӱвӱј террор котыртӱм могыс троцкистскӱј центрлӱн вӱліны зӱлӱмјас террористическӱј группајасӱн вескӱдлӱмсӱ ӱтывтӱм куза. Сени вескӱдлысӱн вӱлі шуӱма индны дрейцерӱс.

Троцкијкӱд переписка соџержаније жылыс Вышинскӱј жортӱн сетӱм вопрос выӱд вочавӱзигӱн, Радек висталӱ:

1934-ӱд воа писмӱыи Троцкиј сувтӱдӱ вопроссӱ тајӱ: Германияыи власт дӱнӱ фашизмӱн воӱм вужаныс вежӱ став обстановакӱс. Сижӱ висталӱ, мыј матысса кадӱ быт лӱб војна. Троцкиј оз сомнева-

тчы, мыј тајӱ војнаыс вӱјӱдас Сӱветскӱј Союзӱс пораженӱеӱ. Тајӱ пораженӱеыс, гӱжис Троцкиј, лӱсӱдас реалнӱј обстановка блокӱн власт дӱнӱ воӱм выӱд, і таыс сижӱ вӱчис вывод, мыј блок заинтересуйтчӱма столкновенијејас јосмӱмӱн. Троцкиј индылис тајӱ писмӱас, мыј сижӱ лӱсӱдис контакт кущӱмкӱ даље. Восточнӱј да кущӱмкӱ Средне-Јевропејскӱј государствојаскӱд, мыј сижӱ тајӱ государствојасса официознӱј кругјаслы воссӱн висталис, мыј блок сулалӱ на кӱд сџелка подув вылын і дае экономическӱј да территориалнӱј характеражыд уступкајас выӱд. Сижӱ корис писмӱыи, медем ми Москваыи исползуйтим позанлун сижӱ государствојасса представителјаслы мијанлыс сӱгласијеӱс та куза подтвердитӱм могыс.

Писмӱыи, кодӱс мӱдӱдӱдӱма Троцкијлы Ромм пыр, Радек вочавӱзис, мыј центр і личнӱ сижӱ ошкӱны иностраннӱј государствојаскӱд итӱдсӱ.

Вышинскӱј. Тајӱ вӱлі 1934-ӱд воа мајын?

Радек. Тајӱ вӱлі 1934-ӱд воа мајын. 1934-ӱд воа арын ӱтӱ дипломатическӱј пријом вылын Средне-Јевропејскӱј державаыс меным тӱдса дипломатическӱј представитель лукисе ме дӱнӱ да панис сорни. Сижӱ висталис: „Мијан вескӱдлысјас (тајӱс сижӱ висталис конкретнӱјжыка) тӱдӱны, мыј господин Троцкиј зӱлӱ матыстчыны Германиякӱд. Мијан вожӱ јуалӱ, мыј висталӱ тајӱ мӱвпыс г-н Троцкијлӱн? Гашкӱ сижӱ емигрантлӱн мӱвп, кор сылы оз узыс? Кодӱ сулалӱ тајӱ мӱвпјас сајас?

Вӱлі гӱгӱрвоана, мыј менсым јуасӱны блок отошеније жылыс. Ме вистали сылы, мыј СССР-ын реалнӱј политикјас гӱгӱр воӱны германо-сӱветскӱј матыстчӱмлыс тӱдчанлунсӱ да даӱс мунны тајӱ матыстчӱм могыс колана уступкајас выӱд.

Тајӱ представителыс гӱгӱрвоис, мыј ме-кӱ вистали реалнӱј политикјас жылыс, сӱж-жӱ емӱс СССР-ын реалнӱј политикјас і нереалнӱј политикјас; нереалнӱј јас—сижӱ сӱветскӱј правителство, а реалнӱј јас—сижӱ троцкистско-ӱновјевскӱј блок.

Вышинскӱј. Сӱж-жӱ ті вӱлинныд заинтересованӱс војна ӱдӱдӱдӱмын да кӱсјинныд, медем тајӱ војнаас СССР-лӱн лоӱ пораженӱе?

Радек. Ми кӱсјим, медем лоӱ пораженӱе.

Государственнӱј обвинител вопрос выӱд Пjataков, Сокольников да Себрјаков вочавӱзисны, мыј најӱ сӱж-

жӱ кутӱсны пораженчество позӱија.

Вышинскӱј (Радек дӱнӱ): Ти висталиныд, мыј вӱлі і мӱд писмӱ—1935-ӱд воа декабрыи. Висталӱј сы жылыс.

Радек. Тајӱ кадӱзыс-кӱ Троцкиј сени, а ми тани Москваыи, сорнитим сӱветскӱј государств) подув вылын экономическӱј отступленије жылыс, тајӱ писмӱас индыеис вужвыјӱнја поворот. Ӑтик-кӱ, Троцкиј лыддис, мыј пораженӱе бӱрын ковмас вӱчны территорииалнӱј уступкајас і нимтис Украинаӱс. Мӱд-кӱ, сорныыс мунис СССР-ӱс јукӱм жылыс. Којмӱд-кӱ, экономика боксаӱ сижӱ аӱзис сешӱм пораженӱејас: концессијаӱ не сӱмын империалистическӱј государствојаслы жона ыжыд тӱдчанлун кутыс промышленностлыс объектјас сетӱм, но і капиталистическӱј элементјаслы частнӱј собственност выӱд ыжыд тӱдчанлуна экономическӱј объектјас сетӱм да вузалӱм.

Радек висталӱ, мыј Троцкиј ӱик вескыда сувтӱдис вопрос сы жылыс, мыј колхозјасӱс ковмас распуститны, а тракторјас да муныкӱд сложнӱј виӱму ужалан машинајас сетны ӱткаольејаслы выӱ кулацкӱј слӱј чужтӱм могыс. ӱик воссӱн сувтӱдӱсылис таын частнӱј капитал карын чужтан колӱмлун жылыс.

Троцкиј, Радек кивјас серти, сетлис аслыс отчот сы жылыс, мыј положенијеыи кӱзайнаас, код отсӱгӱн блок вермас воны власт дӱнӱ, лӱб фашизм, ӱтӱ боксаӱ германскӱј фашизм да мӱдар боксаӱ војеннӱј фашизм — даље-Восточнӱј страналӱн.

Вышинскӱј. Тајӱ писмӱас вӱліны индӱдјас вредителскӱј террористическӱј, диверсионнӱј уж паскӱдны да активизирујтны колӱмлун жылыс?

Радек. Тајӱ ужыс итчылис став программаніс да сы выӱд индысылис, кызі власт дорӱ воӱмын ӱтӱ

јона ыжыд тӱдчанлуна воӱроп выӱд. Војнакӱд итӱдӱн сорнитчис троцкистјасӱн армијаӱс разложитны колӱмлун жылыс.

Вышинскӱј. А обороннӱј промышленност жылыс ез сорнитчы?

Радек. Сы жылыс сорнитчис торјӱн. Војеннӱј промышленностии троцкистјаслӱн диверсионнӱј ужыс вӱлі колӱ итчыны сижӱ партнерјаскӱд, кодјаскӱд удајтчас вӱчны соглашеније,—соответствуйтис иностраннӱј государствојас штабјаскӱд.

Вышинскӱј. 1934-ӱд воыи ти вӱлинныд пораженӱе вӱсна?

Радек. Ме лыдди пораженӱејесӱ неџбежнӱјдӱн.

Вышинскӱј. 1934-ӱд воыи ти лыддинныд пораженӱејесӱ неџбежнӱјдӱн? Мыј вӱсна?

Радек. Лыдди, мыј страна оз саммы дорјасыны?

Вышинскӱј. Сӱж-жӱ ті лыддинныд, мыј сижӱ слаб.

Радек. да.

Вышинскӱј. Сӱж-жӱ тијандӱн чajtан страна слабуныс петӱмӱн, ті принџмајтлинныд пораженӱејесӱ?

Радек. Лыдди неџбежнӱјдӱн, примити.

Вышинскӱј. А 1935-ӱд воыи аӱзинныд, мыј страна јон і тајӱ оз оправдајтчы?

Радек. Мыј пораженӱеыс оз оправдајтчы, мыј сижӱ оз ло, мыј сижӱ абу реалнӱј программа, а сы вӱсна і ме вӱлі сижӱ программалы паныд, кодӱ базирујтчӱ не реалнӱј подувјас вылын.

Вышинскӱј. Ти виставлинныд, мыј вопроссӱ сижӱ сувтӱдӱмыс, кодӱс вӱлі сетӱма Троцкијӱн 1935-ӱд воа декабрыи Пjataковкӱд сорныи да писмӱыи, означитис рӱфиналы ізменитӱм жылыс предложеније.

Радек. да.

Вышинскӱј. Ти признајтанныд, мыј 1934-ӱд воа нојабрыи г-н... сорнитан фактыс ем рӱфиналы ізмена?

Радек. Ме гӱгӱрволи сижӱс сорнитан каднас да квалифицирујта сижӱс ӱни сӱж-жӱ, кызі і секи.

Январ 24-ӱд лунса
рытја заседаније

Свидетел Роммӱс допроситӱм

Суд вужӱ свидетель Роммӱс допроситӱм, кодӱ вӱлі сӱветскӱј печатсаӱ заграницаыи корреспондентӱн да вӱлі Радеклӱн важыса личнӱј другӱн.

Вышинскӱј. Женеваыи тијанлы удајтчылис аӱзылыны Радеккӱд?

Ромм. 1932-ӱд воа тулысын. Секи! Радек воис Женеваӱ, ме сетӱ сылы Троцкијлыс писмӱ, кодӱс

пӱлучити Седовсаӱ Парижыи.

Свидетел Ромм висталӱ, мыј тајӱ писмӱас вӱлі Троцкијлӱн директива ӱновјевецјаскӱд ӱтывтӱм жылыс да ВКП(б) руковоџстволы паныд, мевојдӱр Сталинлы да Ворошиловлы паныд тышын террористическӱј методјасӱ вужӱм жылыс.

(Воӱд визӱд 2-ӱд листбокыс)

Антисоветској троцкістској центр вылын процесс

Вождь свидетел Ромм встал, мы 1932-од вога арын, кор сijo воли Москва, получитис Радексан Троцкілы писмо, кодос Берлин пыр мундом мододис Гедовон вождер всталом адресон. Тајо писмо-сo воли зeboma oти немецкој книга коркаo.

Вышинский: Гор сесса ти јешшoсo азыслинныд Гедовыскoд?

Ромм: 1933-од вога јулын, Парижын. Гедов всталіс, мыјкојсo меным устроитны встреча Троцкікoд. Некемын лун бoрын сijo меным звoнитліс, і мi мoдoдчим Булонској вoрo, ко-ни азысім Троцкікoд.

Вышинский: Мыла Троцкіј којсис азыдчвыны текoд?

Ромм: Мeдым подтвeрдитны устнoја сijo индoдјасo, кодoс мe писмoдын нуи Москваo. Сорнiсo сijo заводитис параллельној центрoс котыртoм јылыг вoроссан. Сijo всталіс, мыј зинoвјевејаслoн преoблaдајтан опасностыс тыдала-на, і сijo лoбo јона ыжыд cомын сijo случајын, троцкістјас-кo оз петкoдлыны колана актывност. Параллельној центр котыртан ідејoн сijo cогласитчo, но зинoвјевејаскoд блок быт сохpaнитан условијеын, і вожд сijo условије дырји, мыј тајo параллельној центрoс оз лo бездејствуитысoн, а пoндас актывнoја ужавны, ас гoгoрыс стoјкoјжык кадрјас чукортoдoн. Сijo сесса вужіс сy-

јылыг вoпpoco, мыј oнија кадо торја ыжыд тодчанлун бoгтo не cомын террор, но і промышлeнностын і воoбшчe нарoднoј овмoсын вредителској уж. Сijo всталіс, мыј тајo вoпpocас, тыдалo, емoс-на колебајтчoмјас, но колo гoгoрвоны, мыј мoрт жeртвaјас вредителској актјас дырји неізбежнојoс і мыј основној цельс—сijo уна вредителској актјас пыр oрдны д веріјeсo стaлинској пpатилеткaлы, выл тeх-ныкалы да сiзoн і пaртияној рyководствoлы.

Сeссa сijo меным сетіс кнiгa — Нoвикoв-Пpибoјлыс „Цусiмa“ рoмaн да вистaліс, мыј тајo кнiгa переплотас зeboma Радеклы писмo. Тајo кнiгасo мe бoсти аскoд Москваo да вoдм мысти сeти сijoс Радеклы аслас квартiрaас. Мe Радеклы вистaліс Троцкікoд аслaм сорнi јылыг. Сijo всталіс, мыј oтпyскыс мeдн вoдм бoрын сijo сетас меным Троцкілы вoчaкы. 1933-од вoсa сeнтaбpтoлыг пoмын oтпyскыс вoдм мысти мe пoлучити Радексан Троцкілы Гeдoв пыр сетoм вылo писмo, кодoс зeboma сiз-жo немeцкoј кнiгa переплотo.

Тајo писмoсo мe сeти Гeдoвлы Парижын 1933 од вoсa нoјaбpын. Гeдoвкoд нoштa азыслoм лoи, кызи вистaлo свидетeл Ромм, 1934-од вoсa aпpелын Пaрижын, Роммoн Aмepикao мунтoз.

Подсудимöј Сокольниковoс допpоситoм

Вышинский: Вистaлoј троцкістско-зинoвјевској террористичeскoј центр вылo тi-јанлун визoдoм јылыс.

1932—1934-од вoјасa кaд-кoлaстын троцкістско-зинoвјевској центркoд aслас јитoдјас јылыг вoпpoc ep-дoдoм бoрын, Сокольников вистaліс:

— 1934-од вo заводитчигoн Кaмeнeв пpeдyпpeдит менo, мыј oти странaсa дипломатичeскoј пpедстaвитeл вepмaс шыaсны мe дiнo сiјoс подтвeрдитны корoмoн, мыј сорнитчoм-јасo, кодјас нyoдoбны Троцкіјoн зaгpaнцaын, нyoдoбны нe aслас cобствeннoј нiмcaн, a мыј Троцкіј сaјын збылыс сулaлo oргaнизaцијa, код пpедстaвитeлoн і лoб сijo.

Вышинский: Тaшoм вoпpocсo сетісны тiјaнлy?

Сокольников: да, 1934-од вoсa aпpел тoлыс шoрын. oти странaсa пpедстaвитeл-кoд oтик oфициoнaлнoј бeсeдa пoмaсoм бoрын. Сijo пpедстaвитeлскoд мe унaыс азыслі аслaм слyжeбнoј oбязaннoстјас кyзa. Сijo кaдo, кoр мe кол-лoдi аcсым сорнитысoс бoдc дoрo, сijo јyалис мeн-сым, тoдca-o мeным мыј Троцкіј шыacіс некемын пpедлoжeніјeяcон сijo пpавитeлствo дoрo? Мe шуи,

мыј мeным сijo тoдca. Сijo јyалис вoжд—сepжoзнoјoс-o тајo пpедлoжeніјeяcыс? Мe подтвeрдиті і сiјoс. Сijo јyалис мeнсым—лoб-o сijo аслaм личнoј мoвпoн? Мe вистaліс, мыј тајo нe cомын мeнaм мoвп, мыј тајo мoв-пыс і мeнaм дpyгјaслoн.

1935-од вoсa јyлын Рaдeк мeным јyopтис, мыј Троцкіј пeткoдліс нeудo-вoлствije, мы мe пoрти oлoмo тајo пoрyчeніјeсo фoрмaлнoјa, мыј пoдтвeр-дити пoлнoмoчijeсo, нo eг пoдтвeрдит пpедлoжeніјeсo пыщкoснaс, eг дoрjы нaјoс, eг aгитиpујт нa вoснa.

1935 од вoсa гoждoмын, зинoвјевeјасoс да мыјкo мындa трoцкістјасoс ap-стyйтoмcaн некемын тoлыс бoрын мi oбcyдитим Радеккoд тaкoд јитoдын террористичeскoј yстaнoвкaјас oлoмoпoртaн вoпpocјaс да oргaнизaциoннoј пo-рaдoкa вoпpocјaс. Сeссa мi oбcyдитим і некемын пpогрaммнoј вoпpocјaс.

Вышинский: Кушoмјacoс, нaпpимep?

Сокольников: Пpогрaмм-нoј вoпpocјaс мeждyнaрoд-нoј oбстaнoвкa вeжoдoмкoд јитoдын. Мeным вoли тoдca сорнитчoмјас јылыс, кодјa-сoс нyисны oтyвјa цeнтpca шлeнјac пpавoјјаскoд.

Вышинский: Ко дјаскoд пeрcoнaлнoјa?

Сокольников: Мe тoдa, мыј Кaмeнeв нyoдiс сорни-јac Бyхaринкoд да Рыкoв-кoд, тoдa мыј зинoвјeв дa јeшшo кoдкo, oни oг пoм-нит, нyoдiсны сорнијac Тoм-скијкoд да Углaнoвкoд.

Тајo сорнитчoмјacас вoли yстaнoвитoмa oтyвјaлун і oснoвнoј пpогрaммнoј вoпpocјaсын дa тaктичeскoј yстaнoвкaјacын кызи, шуaм, террористичeскoј спoсoб тышын пpимитoм. Нo пpавoјјac блoкaс eз пыpны. Нaјo вистaлісны, мыј тајo стaвыскoд cогласитчoмoн, нaјo кoсoдны сохpaнитны аcсыныс торјa oргaнизaцијa, аcсыныс цeнтpалнoј гpyппa дa пoддepживaйтны cомын кoнтaкт oтyвјa цeнтpкoд.

Сорнитны-кo пpогрaммнoј yстaнoвкaјас јылыс, 1932-од вoын-нa вистaвcыліс, мыј і трoцкістјас, і зинoвјeвeјac і пpавoјјас кызвыннaс вo-ліны сijo пpогрaммa дoр, кoдi вoзти харaктepизирyйт-чывліс кыз пpавoјјaслoн пpогрaммa.

Вышинский: Ти Пјaтaкoв-кoд сорнитлнныд сy бoрын, кыз сijo вoиc зaгpaн-цaсaн?

Сокольников: да. Тајo вoли 1936-од вoсa јaнвapын. Пјaтaкoв јyopтис мeным сy јылыс, мыј Троцкіј сорнитыс Гecскoд. Тајo сорнитчoмјaсын Гecсo вoли oпoлнoмoчитoмa cувтoдны трeбoвaнијeяc, кoдјac кaсajт-чiсны нe cомын гермaнскoј интeрeсјacлы, нo сiз-жo нoштa і oти странaсa интe-рeсјaслы.

Вышинский: Конкретнoјa, кушoм вынјас вылo тi рaсчiтывaйтлнныд стрaнa пыщкын? Рaбoчoј клacс вылo?

Сокольников: Eг.

Вышинский: Колхoзнoј кpестaнствo вылo?

Сокольников: Cepт, eг.

Вышинский: A кoд вылo-жo?

Сокольников: Некешoм јaндыстoг вистaлoмoн колo шуны, мыј мi рaсчiтывaйт-лім, мыј вepмaм мыжыны кpестaнскoј бyржуазия eлe-мeнтјac вылo...

Вышинский: Кулaк вылo, кулaк вывти ичoтик кoлaсјac вылo?

Сокольников: Сiз. Блoклы колo вoли вaјoдны сетчo, мыј тајo пoснi кoлaсјacы-слoн вoли колo пaскaвны.

Вышинский: Кушoм eтaп-јac пыр тiјaн вoли влaст дiнo тyјыс, кушoм пpедстa-влeнијe сepтi?

Сокольников: Влaст дiнo тyјыс вoли кaпитaлистичeскoј eлeмeнтјac бoрнoјжo-ник cувтoдoм пыр, кoдјac eскo вeжiсны дa кушoмa-кo зaмeщajтисны coциaлистичeскoј eлeмeнтјacсo.

Вышинский: A aгpессop-јacыскoд кызи?

Сокольников: Мi мунім нaкoд cоглaшeнијe вылo, кoдi eскo вaјoдис сетчo, мыј вoјнa мунiгoн дa СССР-лы пoрaжeнијe вoчoмoн блoкoлн пpавитeлствo вep-мис eскo вoны влaст дiнo.

Блoк кoсјис инoтpањнoј кaпитaллы сетны кoнцeссiјa-јac, торјa зaвoдјac сетны

инoтpањнoј кaпитaлизмлы apендaо, блoк пpедпoлa-гajтис, кoлхoзјacoс чaстич-нoјa рaспyтитны. Гoгoр-вoанa, мыј тајo лoбoдiс нe cомын гыpыг кaпитaлизм-лыс вeскыд eлeмeнтјac, нo і пoснi кaпитaлистјacлыс cpeдa, пoснi тepгoвeчјacoс, пoснi бyржуазияoс, кoдi вoли eскo зaинтeрeсoвaн тaјo рeжимcо cохpaнитoмoн дa сeшoм нoгoн eскo пoддep-живajтис блoкcо.

Вышинский: Кушoм вoли блoкoлн oтнoшeнијeыc ин-дyстриaлизaцијa пoлитикa дi-нo; тi кoсјинныд oткaжит-чыны индyстриaлизaцијa пo-литикaыс?

Сокольников: да

Вышинский: A кoллeктивизaцијa пoлитикaыс?

Сокольников: Шyдoмa вoли oткaжитчыны кoллeктивизa-

цијa oнија пoлитикaыc, бy-рoдны тaјo пoлитикaсo.

Вышинский: Сiз-кo oбшчe-ствoбc клacсјac вылo јyкoм вoсстaнoвитoм?

Сокольников: Кaпитaли-змoс вoсстaнoвитoм—сijo і eм клacсјacoс вoсстaнo-витoм.

Пpедгeдaтeлствyјyщoј вoпpoc вылo, кyшoм тeppopистичeскoј гpyппajacкoд Сокольников вoли јитчoмa 1935-36-од вoјaсын, Соко-льников вoчaвiчiс, мыј сijo вoли јитчoмa Зaкoвa—Глaд-нeв тeppopистичeскoј гpyп-пaкoд, кoдi лoбoдiс тeppopистичeскoј акт Стaлин јopт-лы пaныд. Сокольников сiз-жo тoдiс Кiрoв јopт вылo гoтoвитaн пoкyшeнијe и-ш-лыс.

Подсудимöј Геребр'aковoс допpоситoм

Вышинский: Кoр тi вылыс зaвoдитнныд нyны аcсыныд aнтиcовeтскoј пpестyпнoј yжтo?

Геребр'aков: 1932-од вoсa арын. Мe дoрo пырi Мpачкoвскiј дa инфoрмиpу-итис мeнo трoцкістско-зинoвјевској блoк кoтыpтoм јылыс, вистaліс тaјo цeн-тpын cостaв јылыс дa сeн-жo јyopтис, мыј цeнтpшyиc aслас пpовaл слyчaј вылo кoтыpтны зaпaснoј цeнтp.

Вожд подсудимöј Гeрeбp'aкoв вистaлo, кызи сijo aзыис Гaгpын Пјaтaкoв-кoд, бoстис аc вылaс вeскoдлoм тpанcпopтын вредитeлскoј уж нyoдoмын дa зaкaвкaзскoј трoцкістскoј тeppopистичeскoј oргaнизa-цијaдн вeскoдлoмын.

1934-од вoын, a гaшкo і 1933-од вo пoмын, мe пырi НКПC-o, азыли сeни A. М. Aрнoлдoс. Сijo вистaліс ас-сыс тырaслунсo бoстны аc вылaс тpанcпopтын вредитeлскoј уж нyoдoм дa сijoн вeскoдлoм.

1934-од вoын мe дiнo cy-дoртpанco вoиc Лјившиц Сijo вoли лун вывca кoрттуј вылын нaчaлныкoн. Мe сijoс инфoрмиpујти Aрнoлдкoд aслaм сорнi јылыс. Сijo мe-ным јyopтис, мыј сылoн јyжнoј кoрттуј вылын eм зaмeститeл Зopин і мыј сijo вepмaс пaскoдны уж-co. 1934-од вoын мe-жo кыc-ки тpанcпopтын вредитeл-скoј уж нyoдoм вылo Тoм-скoј тyјca нaчaлнык Мiрo-нoвoс. Мeным сiз-жo 1934-од вoын јyopтлісны, мыј кыскoмa тaјo ужaс Фyфp-јaнскiјoс, кoдi ужaлo НКПC-ын, a сiз-жo Jамшaнoвoс—Mосквa—дoнбaсс тyјyвcа нaчaлныкoс вeжысoс. Вистaвлісны сiз-жo Кнaзeвлыс нiмcо, кызи oргaнизaцијaсa шлeнлыс.

1934-од вoын Мoсквao вoиc Мдiвaни дa јyopтис мeным Пјaтaкoвкoд, мыј Zaкaвкaзjeын уж мунo і мыј цeнтpco индoмa дa кo-pис мiјaнлыс сaнкцијa. Мдi-

вaни јyopтис, мыј нaлoн сулaлис вoпpoc Бepијaлы пaныд тeppopистичeскoј акт јылыс. Мi Пјaтaкoвкoд сe-ти м индo бoстгыны Стaлин-лы пaныд тeppopистичeскoј акт гoтoвитoмo, Бepијaлы пaныд тeppopистичeскoј акт гoтoвитoмcо личoдлытoг.

Вышинский: Лoбoдoмcо личoдлытoг?

Геребр'aков: Личoдлы-тoг.

Вышинский: Сiз-кo мe вeскыдa гoгoрвoя, мыј oти пoкyшeнијe пыддi, кодoс пpедлaгajтис Мдiвaни, тi пpедлoжитнныд кык пoкyшeнијe?

Геребр'aков: да. Кoр 1935-од вoын мe бapa a-зыи Пјaтaкoвкoд, cyвтиc вoпpoc нoштa oти тeppopистичeскoј акт гoтoвитoм јылыс, a именнo Jежoвлы пaныд. Вoли сeтoмa зaдaнијe Мдiвaнiлы cyвтoдны вoпpoc Aрмeнијaын дaшнaк-јаскoд, Aзepбaјджaнын мyсaвaтистјаскoд дa Гpyзiјaын гpyзинскoј мeншeвикјаскoд oтyвтчыны пoзaнлун јылыс.

Вышинский: Мыј вoли рe-aлнoјa вoчoмa тaјo шyдмcо oлoмoпoртoм кyзa?

Геребр'aков: дaшнaкјac дa мyсaвaтистјac јылыс 1935-од вo пoмын Мдiвaни мeным јyopтис, мыј сijo тoдмaлис cомын јитoдcо, a мeншeвикјаскoд сijo вoчic cоглaшeнијe. Мeншeвикјас-кoд кoнтaктcо сылoн вoли лoбoдoмa сijo пoдyв вылын, мыј Гpyзiјaлы сeтcо пp-eвaлиpујтaн влијaнијe Za-кaвкaзje тeppитopия вы-лын.

Вышинский: Гpyзiјa бoстo аслас влијaнијe улo Aрмeни-јaoс дa Aзepбaјджaнoс?

Геребр'aков: да. Сijo cамoстoјaтeлнoј гocyдap-ствo, кoдi Zaкaвкaзjeын вoрco нырнyдaнa рoл.

Joдoдo пepepыв јaнвap 25-од лунca 11 чac аcылoз.

(Вожд визoд 3-од листкoмыc)

Антисоветској троцкистској центр вылын процесс

Январ 25-од лунса асја заседаније

Январ 25-од лунса асја заседаније заводичко свидетел Логиновс "Кокс" треста во влѡм управлаушщојѡс допроситѡмѡн. Логинов сулалис Украинској троцкистској центрин, кодѡс котыртома Пятаков директива серти. Свидетел подтверждатѡ Пятаковкодѡ итѡдѡ, террор да вредителство вѡло сылыг установкаасѡс:

1935-ѡд вога гѡжѡм заводичѡн Пятаков индѡс, мѡ колѡ чорыда гѡтѡвитны террористическѡ актјас Сталинлы, Молотовлы, Ворошиловлы, Кагановичлы паныд, а Украинаын Косиорлы да Постышевлы паныд. Ме вочавѡзѡ, мѡ миѡн основној исполнителјасыс инѡмаѡс Украинаын террористическѡ актјас вѡчѡм вѡло, торја јѡзыс кынѡ, кодјасѡс вѡли инѡма Москваѡ корѡм вѡло.

Вышинский: Унаѡн најѡ вѡлны?

Логинов: Одессаын Голубенко вѡкѡлѡм улын вѡли котыртома јѡзлыг группа, кѡни вѡскѡдѡлис Калашников да кодѡ дагѡтис террористическѡ акт Сталинты паныд; Днепронетровскын группѡн нѡруѡдѡс Жуков, кодјас гѡтѡвитны террористическѡ акт Ворошиловлы паныд.

Тайѡ-жѡ аѡзыслѡн Пятаков сувтѡдѡс вѡпрос, мѡ ѡни колѡ сувтны сѡкыд промышленностѡс разрушѡтан туј вѡло.

Медыжѡд вѡманѡје вѡли пуктома коксо-химѡја вѡло. Вредителској ужыс нѡдѡсѡс сѡзѡ, мѡ коксѡвѡј промышленностѡн химическѡј целјасыс сувталѡсны стројѡ ѡти кѡк воѡн сорѡнжык коксѡвѡј пачјас уж вѡло сувтѡдѡмсан. Таѡ вѡли, наприѡмер, Мариупольскѡј заводын.

Вышинский: Тайѡ вѡчѡс преднамеренноја?

Логинов: да, сѡз, преднамеренноја...

Свидетел вѡсталѡ, мѡ сѡйѡ-жѡ Мариупольскѡј заводѡс стрѡитѡм мунѡс обслужѡивѡтан предпѡриѡтијѡс складајас, механичѡсскѡј мастерскојјас, лабораторѡјајас, стрѡитѡтѡг: Заводѡс вѡли лѡдѡма 640 неѡѡфѡлкаѡн. Вредителствѡлѡн ташѡм-жѡ сѡстема вѡли Крѡворожскѡј, Горловскѡј, Ново-јѡнакијевскѡј да мукѡд предпѡриѡтијѡс.

Вышинский: Ез-ѡ вѡв тѡжан сорнѡ Пятаковкодѡ сыѡн 1935-ѡд воын Заграницѡ вѡтлѡм јылыс?

Логинов: Пятаков инѡлыс, мѡ сѡйѡ 1935 ѡд воын вѡли заграницѡын да пѡлѡчитѡс Троцкијсан подтверждѡније сѡйѡ директивалы, медым лѡсѡдны јѡтѡд сојуз пышса инострѡнецјаскѡд—фашистјаскѡд ѡнија дорыс јонжыка, решѡитѡнѡја. Та дѡрѡ Пятаков меным инѡлыс, мѡ ем Троцкијлѡн германѡјаса фашистској организѡцијаскѡд чорыд договоренност да јапонѡјаса

вѡскѡдлыс кругјаскѡд договорѡитѡм сѡветској властлы паныд ѡгувѡа тыш јылыс.

Вышинский: Кушѡм условѡјејас вѡлыны?

Логинов: Сѡйѡ вѡсталѡс, мѡ вѡпросыс мунѡ ѡжыд территориѡлѡнѡј уступкајас јылыс, кыѡ В.стокын, сѡзѡ и Украинаын.

Свидетел Логинов вѡсталѡ судлы і сы јылыс, кыѡ вѡли пѡртѡма олѡмѡ Пятаковзыс директивасѡ—аѡзыны лѡсѡлана јѡзѡс германској контрразведкѡкодѡ јѡтѡд кутѡм могыс. На пѡыс ѡти лѡи подсудѡмѡј Граше, кодѡ вѡли јѡтѡма Ратајчѡкѡд. Грашеѡс вѡли рекомѡндујѡма Ратајчѡклы Логиновѡн аснас.

— Грашекодѡ јѡтѡдыс оправдајѡтѡс—шыасѡ Ратајчѡк дѡнѡ Вышинский јорт.

— да оправдајѡтѡс, дѡниѡнѡ вочавѡзѡ сѡйѡ.

Свидетел Логинов ѡбрын показѡнијејас сѡтѡ подсудѡмѡј Богуславский—западно-сѡбирској троцкистској центрѡс шлен.

Тайѡ центрѡслѡн 1935-ѡд воын нѡдѡсѡс меѡса јонѡсѡс ужыс воштѡм јѡтѡдјасѡс ѡбрсувтѡдѡм куѡа да террористическѡ актјас лѡсѡдѡм гѡтѡвитѡм куѡа. Террористическѡј ужнас непосредственнѡј вѡскѡдѡлѡмѡс бѡстѡс ас вѡлас тайѡ центрѡн вѡскѡдлыс Муралов, а Богуславский вѡдѡлѡс пѡзанлунјасѡ сѡветској правѡителствоѡн да партиѡн нѡдан хѡзѡјственнѡј политѡкалы сѡкылѡнјас лѡсѡдѡм вѡло.

Транспортын вредителској ужѡн вѡскѡдѡлис ачыс Богуславский. 1934-ѡд воын јѡна сѡдѡс аварѡјајаслѡн лыдыс кѡрттуј вѡлын, јѡна сѡдѡ стројыс паровозјаслѡн пѡтѡмыс і, сѡсѡа, 1934-ѡд воын нѡдѡсѡ торѡн јонжыка вредителској уж вѡл кѡрттујѡс стрѡитѡлство вѡлын, шуам, Еже-Сокол туј вѡлын.

Богуславскийѡс допросѡитѡм подтверждѡјѡтѡ, мѡ сѡйѡ вѡли топыда јѡтѡма террорѡст Бермантѡкодѡ, кодѡ дагѡтис покушенѡје Сталин јорт вѡло. Богуславский предложѡније серти Бермантѡлѡн колѡ вѡли вѡжны Западној Сѡбирѡ 3 револьвер да 80 бојѡвѡј патрон, но сѡйѡс вѡли арѡстутѡма. Став тайѡ фактјасѡ подсудѡмѡј вѡзжыксѡ заводѡтѡлѡс зѡбны вѡзѡа следствѡјејас вѡлын.

Вышинский: Тѡ пырыс-пыржѡ понѡдѡнныс сѡтавын ѡткрѡвеннѡј показѡнијејас?

Богуславский: Ег, ег пырыспыр, но регыд мѡсты.

Вышинский: Тѡ зѡк добровѡлѡнѡја, честнѡја, искреннѡја понѡдѡнныс сѡтавын тайѡ показѡнијејасѡ аслѡныд пышкѡсса лѡчнѡј убеждѡнијејас серти?

Богуславский: Зѡк збыл, і, мем-кѡ лѡѡ разрешѡтѡма судѡн, ме кѡсѡя вѡставны тайѡ мѡтивјас јывыс...

Тайѡ мѡтивјасыс сѡйѡ, кывјас серти, лѡбны сыын, мѡ сылы

лѡи јаснѡј троцкистској подпѡлѡелѡн сѡлуныс. І торја омерѡитѡлѡнѡј чувствѡја сшымыртѡсны менѡ,—вѡсталѡ Богуславский,—сѡкѡ, кор ме тѡсмѡли, мѡ Троцкиј сорнитѡс фашистјаскѡд сѡветској странаѡс вѡзѡвлѡм јылыс. Троцкистској центрѡн јурнѡѡдыејас аслѡныс чудѡвищнѡј мѡвпјас јывыс ез решѡитѡчны вѡставлены вѡсѡг аслѡныс уна спѡдвѡжнѡкјаслы.

Асѡја заседѡније вѡлын меѡѡбрѡнѡн допросѡтѡсѡ подсудѡмѡј сѡбнѡс. Кыѡ Пятаковлѡн матыса пѡмошщнѡк, сѡйѡс вѡли мѡдѡдѡма Кузбѡсѡ став дѡверсион-нѡ-вредителској ужѡн вѡскѡдѡлѡм вѡло. сѡбнѡсѡс вѡли ыстѡма сѡтѡ Пятаковѡн Среднѡј Аѡјаса.

Вышинский: Сѡзѡ, Пятаков испѡлзујѡтѡ асѡсыс служѡбнѡј положѡнијејасѡ да ыстѡс тѡжанѡс, кытѡ вѡли сылы колѡ?

сѡбнѡс: сѡерт, сѡз, 1934-д воын, Западнѡј Сѡбирѡ мунтѡз, ме сорѡитѡли Пятаковкѡд сѡйѡ кабинетын. Пятаков тѡдѡчѡдѡс да подтвердѡитѡс Западнѡј Сѡбирѡ меѡн мунны колѡмлунѡсѡ сы могыс, меѡым јонѡдѡны сѡни троцкистској контрреволюционнѡј уж да сѡкѡд сувтѡдѡс зѡк вѡл мог: не сѡмын террор но і дѡверсија да вредителство. Сѡйѡ тѡдѡчѡдѡс, мѡ колѡ дѡјствуйтны енергѡчнѡја да настојѡчивѡја некушѡм средствојас вѡло сувтлытѡг, став средствојас колѡнаѡс да бурѡс. Ме сувтѡдѡи Пятаков воын вѡпрос: Кодѡлѡн тайѡ директиваыс? Сѡйѡ меным вѡсталѡс, мѡ тайѡ директиваыс Троцкијлѡн, кодѡс дѡрѡ троцкистској центр.

Воѡд допросѡн тѡдмаѡсѡ, мѡ подсудѡмѡјјас сѡбнѡс да Норкин вѡвлѡм вредител-инженерјаскѡд јѡтѡдѡмѡн, пѡмѡдѡчѡсны Кемеровскѡј комбинѡтѡс стрѡитѡмын, орѡдѡсны стрѡитѡн сѡрокѡ ташѡм ѡжыд тѡдѡ-

чанлуна предпѡриѡтијејас, кыѡ азѡтно-тукѡвѡј комбинатлыс, шыкѡдѡсны вѡнѡлѡција да загазуйѡтѡсны шахтѡјас. сѡбнѡсѡс прѡзнајѡтѡ. мѡ 1936-ѡд вога јун тѡлысын сѡйѡ сѡтѡс директива Нѡсковлы вѡчны взрыв Кемеровскѡј руднѡкѡс "Центрѡлѡнаја" шахтаын. Сѡйѡ кѡзытѡис сылы, мѡ мѡрт жертѡјасѡтѡг тайѡ оз лѡ. І сѡбнѡсѡс вочавѡзѡс:—колѡ мунны работѡјјасѡс вѡлѡм вѡло Кымын унжык жертѡвајас, сымын буржык. Тайѡ кыпѡдѡс работѡјјаслыс сѡветској властлы паныд лѡглун...

— Кодлы сѡйѡ вѡли буржык,—јуѡлѡ госуѡарственнѡј ѡвѡнѡитѡл.

— Вредителјаслы,—вочавѡзѡ сѡбнѡс.

— Троцкистјаслы?

— да,—наглѡја вѡсталѡ тайѡ убѡјѡдаыс, кодѡлѡн кѡјасыс вѡрѡсѡмаѡс сѡветској работѡјјас вѡрѡн.

сѡбнѡслыс задѡнијејасѡ Нѡсков пѡртѡс олѡмѡ, і 1936 ѡд вога сѡнѡбр 23 ѡд лунѡ шахтаын лѡи взрыв, кодѡ вѡсна кули 10 работѡј да јѡна ранѡтѡис 14 работѡј. Таѡз ѡуѡна вѡзжык сѡбнѡсѡс вѡли-нѡн арѡстутѡма.

Вышинский: Пѡзѡ вѡли мешѡйтны?

сѡбнѡс: Мешѡйтны? сѡерт пѡзѡ вѡли.

Вышинский: Кѡтѡ тѡи кѡсѡјинныд, но взрывыс лѡи?

сѡбнѡс: да.

І тѡни сѡбнѡс прѡзнајѡтѡ вѡл ѡтвратѡитѡлѡнѡј преступлѡнијеѡн: дѡверсионнѡј вредителској актјасыс троцкистјас кѡсѡсны став мѡжѡсѡ вѡштыны беспартијнѡј спецѡлистјас вѡло.

Предсѡѡѡлѡствуйѡшѡј Улрѡх: Кѡтѡ і ез вѡвны најѡ мѡжаѡсѡ?

сѡбнѡс: Зѡк гѡгѡрвоана... Ташѡмѡс чужѡмјасыс троцкистској вѡрѡдѡкјаслѡн, сѡветској јѡзлы зѡверсама врагјаслѡн, фашизм најмѡтѡјаслѡн, гнѡснѡј шпѡнјаслѡн, дѡверсантјаслѡн, рѡѡиналы і змѡнѡнѡкјаслѡн.

Январ 25-од лунса рытѡја заседаније

Подсудѡмѡј Мураловѡс допросѡтѡм

Вышинский: Вѡсталѡј западно-сѡбирској подпѡлѡнѡј центрѡн участвуйѡгѡм јывысѡд.

Муралов: 1931-ѡд во заводѡитѡнѡн Москѡвын ме аѡзыслѡ І. Н. Смирновкѡд. Сѡйѡ меным вѡсталѡс Троцкиј вѡл установкајас јылыс, террор нѡдѡдѡм јылыс. Смирнов сѡветуйѡтѡс вѡсѡстановитны миѡнлыс сѡбирској центрѡс троцкистској вынјас чукѡртѡм вѡло да гырыс террористическѡ актјас котырѡм вѡло.

Подсудѡмѡј Муралов петкѡдѡлѡј мѡ ташѡм центрѡс сѡйѡ котырѡтѡс Сумецкѡј да Богуславский составын аслѡс вѡскѡдѡлѡмулын.

Сѡйѡ-жѡ вѡнас Новосѡбирскоѡ лѡктис Шѡстов да Гѡдовѡса вѡјѡс пѡсмѡ, кодын вѡли директива Троцкијсан террористическѡј дѡјствѡје-

јасѡ вѡжѡм јылыс 1932-ѡд воын Муралов пѡлучѡтѡс Гѡдовѡса нѡшта ѡтѡ зашѡфрујѡтѡм пѡсмѡ директиваѡн ѡдѡдѡны террористическѡ актјас вѡчѡм Сталинлы, Ворошиловлы, Кагановичлы да Кировлы паныд.

Гѡдовѡса ѡбрѡја пѡсмѡсѡ Мураловѡн вѡли пѡлучѡтѡма 1933-ѡд воын. Пѡсѡнас јурѡртѡс, мѡ "миѡн дѡјатѡлнѡстѡн старѡк дѡвѡлѡн".

Мѡјѡн тѡдѡс параллѡлнѡј центр сушѡствуйѡтѡм јылыс, Муралов 1934-ѡд воын јѡтѡс Пятаковкѡд. Во зѡ Муралов вѡсталѡ:

— Пятаков тѡдѡдѡс мѡнѡ сы јылыс, мѡ с рѡитѡчѡс правѡвѡјаскѡд, кодјас сувтѡсны миѡн пѡзиѡцијас вѡло террор бѡксаѡ да вредителство бѡксаѡ, мѡјѡналѡн ем аслѡныс центр

Томскѡј, Рыков да Бухарѡн составѡн.

Сорѡитны-кѡ террористическѡј группѡјас котырѡм да најѡ дѡјствѡјејас јылыс, то первоја группѡсѡ вѡли котырѡма Хѡдѡрѡзѡѡн мѡнаѡ непосредственнѡја вѡскѡдѡлѡм улын 3—4 мѡрт составын Новосѡбирскын; сѡсѡа Томскѡјын, группѡ, кытѡчѡ пырысны Кашкин (индѡстриѡлнѡј инстѡитутыс директор) да Нѡколајев (сылѡн ассѡистѡнт), кодјаскѡд ме аѡзыслѡ, сѡтѡ инѡдѡјас, ѡшкѡи налыс покушенѡјејыс план, сѡтѡчѡ-кѡ воас Ејѡе. Группѡјасѡ вѡли котырѡма Шѡстовѡн Прокопѡевскын да Анжеркаын. Прокопѡевскын зѡлысны 1934-ѡд воын вѡчны террористическѡ акт Молотовлы паныд, но актыс ез лѡ удачнѡѡн.

Вышинский: Ез удајѡтѡ сы вѡсна, мѡ тѡ ѡтѡкајѡтѡчинныд тѡыс?

Муралов: Ег, сѡкѡи прѡсѡтѡ ез удајѡтѡчѡ.

Вышинский: Вѡсталѡј подробнѡја, кыѡ вѡли котырѡма Молотов јорт олѡм вѡло покушенѡје вѡчны зѡлѡмсѡ?

Муралов: Ме шѡктѡи тайѡс вѡчны Шѡстовлы. Сѡйѡ вѡсталѡс меным, мѡ сылѡн ем-нѡн гѡгѡвитѡм группѡ, кѡни вѡскѡдѡлис, кѡјѡтѡчѡ, Черепухѡн і мѡј гѡтѡвѡѡма шѡфѡрѡс, кодѡ дагѡ жѡргѡвуйтны аслѡс олѡмын сы могыс, меѡым вѡны Молѡтовѡс. Но ѡбрѡја мѡментѡс шѡфер ез рѡскѡит аслѡс олѡмнас і сѡзѡкѡ, Молѡтов колѡ ловѡн.

Вышинский: Мѡјѡн петкѡдѡчѡс покушенѡје вѡчны зѡлѡмыс?

Муралов: Автомѡбилѡн колѡ вѡли кѡжны канаѡваѡ полнѡј хѡдѡн мунѡнѡн.

Вышинский: (Шѡстовлы): Тѡ подтверждѡјѡтѡнныд Мураловлыс тайѡ показѡнијејасѡ?

Шѡстов: да. Кѡзѡышта нѡшта, мѡ 1933-ѡд во заводѡитѡнѡн Кузбѡсѡ вѡли колѡ вѡчысны Орѡжѡнѡкидѡзѡлыс вѡм і ме пѡлучѡтѡи Муралѡвѡсаѡ установка Орѡжѡнѡкидѡзѡлы паныд террористическѡј актѡ вѡчѡм вѡло.

Вышинский: Мѡ тѡ вѡчинныд практичѡскѡја?

Шѡстов: Ме шѡктѡи Черепухѡнѡс пѡр-жѡ мунны Прокопѡевскѡ Молѡтовлы паныд террористическѡ актѡн лѡчнѡ вѡскѡдѡлѡм могыс. Сѡйѡ таѡи і вѡчѡс. Кыѡ јѡс сѡсѡа ѡбрас меным вѡсталѡс, сѡйѡ шѡктѡис Арнѡлдлы вѡчны тайѡ террористическѡј актѡсѡ автомѡбилнѡј катастрофа сы вѡло удобнѡј мѡстѡјасын вѡчѡмѡн. Сѡни абу канаѡвка кыѡ вѡсталѡс Муралов, а 15 метра пѡдѡа ѡвраг.

Вышинский: 15 метра пѡдѡа "канаѡвка". Мѡјѡн ұжалѡс сѡкѡ Арнѡлдлыс?

Шѡстов: Арнѡлд вѡли гѡражѡн заведуйѡтѡсѡн. Сѡйѡ ѡпытнѡј шѡфер. Черепухѡн вѡзѡјс сѡдѡтѡд перѡстрахѡвка: Арнѡлд-кѡ мѡј вѡсна-кѡ повѡс, сѡкѡ мѡд грузѡ-

Антісöветскöј троцкістскöј центр вылын процесс

вöј машина, кодi муно налы паныд, кучкö бокас логковöј машиналы, код вöсна кыкнан машинаыс ескö усны оврагö.

І збыл, Арнолд нуіс Молотовöс, рулсö бергöдіс ез тырмымонжа да сїжон дезорінтірутїс сöкыд машинаöс, кодi чеччыштїс нафеаөн, мы Арнолд вескаліс оврагö. Но збылыласö, кöтi бергöдіс рулсö оврагö, но бергöдіс ез тырмымон решїтөлнöја.

Вышїнскїј (Арнолдлы): Тї кывлїнныд Шетовлыс показанїеяссö? Вескыда сїжө вїсталис? Вöлі сещöм фактыс?

Арнолд: Да, вöлі.

Подсудїмöј Муралов оспарїавтö Шетовлыс, показанїеяссö Серго Орджонїкїдзе вылö покушенїе котыртöм куза.

Вышїнскїј: Подсудїмöј Шетов, тї кывлїнныд, мы Муралов отрїцатö тїанлыс показанїетö.

Шетов: Ме медса решїтөлнöја сулала аслам показанїеяс дор. Черепухїн ез вöч таяö террорїстїчскöј актсö сöмын сы вöсна, мы группалыс, кодлөн колö вöлі лыжлыны революрыс „коксöвöј“ шахтаын, дрöгмуи, а машина вылын сїжө каднас Орджонїкїдзе ез мун.

Подсудїмöј Шетовöс допросїтöм

Вышїнскїј: Подсудїмöј Шетов, вїсталој асланыд преступнöј уж жылыс?

Шетов: Менам троцкістскöј уж заводїтїс 1923-öд восан. Секи ме вöлі студентөн Московскöј горнöј академіяса рабфакын і актївнöја дорїи троцкістскöј платформа. 1924-öд воын ме медвоззаныс пöрїали партїяöс, кор öтї партїнöј собранїе вылын вїстали, мы троцкізмыс ме кежі. Таяö вöлі лöж.

Возö подсудїмöј Шетов вїстало судлы, кыгї сїжө 1931-öд воын Германїяын сорнїтїс Пятаковкöд, І. Н. Смірновкöд да Л. Седовкöд СССР-ын троцкістскöј контрреволюціоннöј уж паскöдöм жылыс.

Вышїнскїј: Тї Берлінын азгыслїнныд Седовкöд?

Шетов: Да. Медвоззаныс-сö азгыслїгөн ме сетї сылы вопрос, мы-жö мовпалö мїан вожд Троцкїј, кушöм конкретнöј могїас сїжө сувтöдö мїан возö, троцкістяс возö.

Седов вїсталис, мы сьлөн батыс лыдöд, мы зїк öтї туј, сöкыд, но вернöј туј—сїжө Сталїнöс да правїтелствон в е с к ö д лыс-яссö террор пыр насїлственнöја вештöм. Седов жуалїс менсым, ог-ö тöд ме кодöскö немецкöј фірмалыс директоряс пїе, шум, феїлманöс. Ме вїстали, мы ташöм фамїлїесö помнїта таяö „Фреїлїк—Клупфер—Феїлман“ фірмаын дї

Вышїнскїј: (Мураловлы): Вöлі тїан сорнї Пятаковкöд С. М. Кїровöс вїд жылыс.

Муралов: Вöлі сорнї, мы дїректїва век-жö пöртсö олöмö: öтї мортсö лої-нїн воштöма.

Вышїнскїј: Öтїкöс лої воштöма. А ез вїставлы Пятаковлыс, мы öнї öчередыс мукöдїяс сажын?

Муралов: Подтверждайт, вїсталис.

Вышїнскїј: А ез-ö вїставлы сїгї, мы террор вообще оз сет результатяс, кор вїсны сöмын öтїкöс, а мукöдыс колöны, і мы тавöсна колö феїсвутнїы öтпырїө?

Муралов: І ме і Пятаков—мї чувствутїм, мы колö котыртнї сїгї, медым пыржö вöчны панїка, шöжө вошöм партїнöј высшöј органясын да ташöм ногөн воны власт дїнö.

Государственинöј обвинїтель вопрос вылö вочавїгїгөн, Муралов вїстало, мы сöмын ассö арестутöм бöрын 8-öд тöлыснас сїжө гöгöрвоїс, мы колö помавнї. Мы сїжө ез кöсїы лоны контрреволюціалы знамїаөн, сы вöсна тырвыїжө сзанаїтїс сын вöчöм преступлїеясын.

ректор. Таяö фірмаыс нүдöд договор сертї технїчскöј отсöг, проходка кузнецкöј бассейнын. „Но вот, вїсталис сїжө, ме тїанлы і советутїа жїтчыны таяö фірмаыскöд да тöдмасны гн феїлманкöд“.

Ме сетї вопрос: мы могыс жїтчыныс? Сїжө вїсталис, мы таяö фірмаыс отсалö мöдöднї корреспондентїяяс Советскöј Союзö. Ме секи сылы вїстали: „мы-жö тї меным советутаннїд, медым ме кутчыгї таяö фірмаыскöд кушöмкө сфелка“.

Сїжө вїстало: „Мы-нö сенї повзоданаыс? Тї-жö гöгöрвоаннїд, мы кыгї найö сөгöны услуга, мыла мї ог вермöј вöчны налы услуга, сетнї кушöмкö да информација“.

Ме вїстало: „Тї меным предлагайтаннїд прöстö лоны шпїонөн? Сїжө лептыштїліс пелпомїяссö да вїстало: „Напраснö тї шыблассаннїд ташöм кывжасөн. Тышын сувтöднї вопрос ташöм шепетї лнöја, кыгї тї сувтöданнїд, лöб нөвөкыдөн“.

Вышїнскїј: Кушöм порученїеяс тїан вöліны і кыгї тї найöс пöртїннїд олöмö?

Шетов: Лохтöз ме азгыслї вылын їндöм фірмасы дїректор феїлманкöд да сїжөс вежыс Кохкöд.

Вышїнскїј: Мы тї накöд сорнїтїннїд?

Шетов: Öтїк-кö, таяö фірмасыныс Кузбассын ужаыс представїтельяс пыр

шпїонскöј сфенїеяс сетöм жылыс да троцкістяс-кöд öтвыс вредїтельскöј да дїверсїоннöј уж котыртöм жылыс. Вїставлїс і сы жылыс, мы фірма аслам öчередын сет с поддөржка мїанлы.

Вышїнскїј: Возö мы лої?

Шетов: Возö ме кутчыгї конкретнöј оператївнöј ужö. Кор ме вöі СССР-ö ме заводїтї инженер Строїловöс ас дорö кыскöмсан. Строїлов вїсталис, мы сїжө сöгласїтчö участвутнї мїан органїзаціяын. Государственинöј обвинїтельнö допросїтан подсудїмöј Строїлов подтверждатö Шетовлыс п казанїеяссö да вїстало, мы сїжөс вöлі вербугтöма вредїтельскöј дїверсїоннöј шпїонскöј уж вылö германскöј разведка-өн.

Вышїнскїј (Шетов дїаө): Кушöм шпїонскöј уж тї нүдїннїд?

Шетов: 1932-öд воса помын Новогїберскын ме азгыгї Строїловкöд, і сїжө

меным вїсталис, мы вöйс немецкöј специалист дїверсантяслөн выл бура жыкї группа.

Вышїнскїј: Вїсталој нїм-яснас.

Шетов: Прокопїевскын ме кутї жїтöд Шебестокöд, Флоренкöд да Канкöд. 1934-öд воын ме ужалї-нїн мöд руднїкын управлїающöјжөн да сенї жїтчы Штеїнкöд Шебесто корїс сетнї сылы аслыс плин сенї кывкутана соруженїеяс вöчöм вылö, медым заводїтнї дїверсїоннöј уж куза кампанїе. Сїжө плансö ме сылы сетї. Сїжө испольутїс сїжөс Прокопїевскöј районн дїверсїа нүдöдм могыс.

Вышїнскїј: Возö, мы жешöд вöлі?

Шетов: 1934-öд воын шахт яслаөн челаф ворсїсны ныылын сїжө местасаг, кöнї мї хранїтїм шахтаöс взорвїтöм вылö мїанöн гусалöм дїнамїт. Наяö, тыдалö, кодїсны да вескалісны таяö дїнамїтас. Артмїс вывтї жыкї взрыв.

Вышїнскїј: А челафыскöд мы лої?

Шетов: Куліны. 1933-öд вога маї тöлысын германскöј разведка порученїе сертї да менам порученїе сертї Шебесто öзтїс Кузнецкöј электростанціяöс. Возö Флоренсан ме тöда, мы сїжө 1934-öд вога арын öзтїс 90-öд шахтаыс бункеряссö.

Вышїнскїј: А вот тїан подрывнöј ужныд? Шахта-яслөн вредїтелькöј монтаж да мукöдтор?

Шетов: Прокопїевскöј руднїкын вöлі нүдöдма камерно-столбöвöј сїстема выработаннöј поверхностсö закладываїтöг. Таяö сїстема дырїныс їзомлөн вошöмыс лої 50 дорыс унжык прöцент, колана 15—20 прöцент пыддї. Мöд-кö; таяö факт вöснаыс Прокопїевскöј руднїкын 1935-öд во помын вöлі 60 гöгöр мупыщса пöжар.

(Возö лöб мöд номерын)

Бырöднї гадїнаясöс, капїтальїзм реставраторясöс

ВЛКСМ Сыктывкарса Горком IV-öд пленумлөн шуöм

Январ 26-öд лун 1937 во

Контрреволюціоннöј троцкістскöј „параллельнöј центр“ Пятаков, Радек, Сокольников, Серебряков да мукöдїясöс составөн ердöдöм жылыс да найö вылын суфеннöј процесс мунöм жылыс жуöртöм кывзöм бöрын, ВЛКСМ Сыктывкарса Горкомлөн IV-öд пленум—

СССР-са жöзяскöд шöщ выражаїтö ассыс негодованїе да Верховнöј судса Воженнöј Колегїяöс корö таяö банда чукöрыслы, жöмöм фашїстскöј понясыслы сетнї меда чорыд наказанїе, ставсö—лыжлыны. Таяö презренинöјясыс да їсторїа-өн осуждоннöј бндїтясыс, кодяс аснас представлїтöны контрреволюціоннöј буржуазїялыс журнудан отрад да кодяс ассыныс преступнöј феїтөлнөстсö вескöдлісны СССР-лыс воженнöј мощсö ордöмö, СССР вылö ускöдчöм öдöдöмö, СССР-лыс террїторїяссö бостöмын да јуклöмын їностраннöј агрессоряслы отсöг сетöмö, советскöј властсö пукылтöмö, да СССР-ö капїталїзм востановїтöмö, буржуазїялыс господство пыртöмö.

СССР вылö эверяс самöн лöгалöмөн фашїзмлөн таяö дом пом понясыс, жöз-яслөн врагясыс, подлöј контрреволюціоннöј бандїт-яссыс їсковтїсны контрреволюціа пыдöсас мїан рö дїнакöд, мїрöвöј пролетарїат отечествокöд паныда тышын. Гестаполы мефасöм презренинöј бандїтяссыс бостсїсны чудовїщнöј отвратїтельнöј методясö да тыш средствöясö, мїан правїтелствоса да партїяса руководїтельяс вылö да

контрреволюціоннöј троцкізмкöд да болшевізмлы мукöд враждебнöј теченїеяскöд, кодяс отражаїтöны буржуазнöј классыс идеологїяссö, тыш ставїетап-яссö петкöдлөмөн. Бурмöднї челаф пöвсын уж. Феврал 5 öд лунöз нүдöднї отраднöј сборяс, таяö сборяссö первїчнöј комсомолскöј органїзаціяяссан подгöтвленнöј докладчїкясөн обөсечїтöмөн. Такöд öтшöщ нүдöднї велöдчысяс пöвсын, паскыд массöвöј разяснїтельнöј уж кружок-яс, полїтшколалас да полїтїнформациалас пыр.

Контрреволюціоннöј банда, эвермöм фашїстскöј агентяс зїлісны да кöсїсны лїшїтнї мїанлыс том-жöдс шуда, гажа олöмыс, лїшїтнї мїан прекраснöј настошашöдыс да нöшта чудеснöј будущöдыс, но презренинöј врагяслы таяö вöчны ез удаїтчы дај некороз удаїтчы. „Вына да грöзнöј советскöј жöзяслөн гневыс, сїжө ускöдчас унїчотжаїтан вынöд подлöјяс пыщыс—меда подлöј мерзавецяс чукöр јур вылö, кодяс покушаїтїсны мїан социалїсгїчскöј рöдїна вылö, советскöј жöзяс шуд вылö, чест вылö, достоинство вылö, пöга радеїтан вожд-яс олöм вылö“.

Мед олас мїан рöднöј коммунїстїчскöј партїял! Мед олас мїанöс коммунїзмö нүдöдыс, мїан рöднöј да великöј вожд Сталїн јорт!

Отв. редактор М. С. ДЫМОВ.

контрреволюціоннöј троцкізмкöд да болшевізмлы мукöд враждебнöј теченїеяскöд, кодяс отражаїтöны буржуазнöј классыс идеологїяссö, тыш ставїетап-яссö петкöдлөмөн. Бурмöднї челаф пöвсын уж. Феврал 5 öд лунöз нүдöднї отраднöј сборяс, таяö сборяссö первїчнöј комсомолскöј органїзаціяяссан подгöтвленнöј докладчїкясөн обөсечїтöмөн. Такöд öтшöщ нүдöднї велöдчысяс пöвсын, паскыд массöвöј разяснїтельнöј уж кружок-яс, полїтшколалас да полїтїнформациалас пыр.

Контрреволюціоннöј банда, эвермöм фашїстскöј агентяс зїлісны да кöсїсны лїшїтнї мїанлыс том-жöдс шуда, гажа олöмыс, лїшїтнї мїан прекраснöј настошашöдыс да нöшта чудеснöј будущöдыс, но презренинöј врагяслы таяö вöчны ез удаїтчы дај некороз удаїтчы. „Вына да грöзнöј советскöј жöзяслөн гневыс, сїжө ускöдчас унїчотжаїтан вынöд подлöјяс пыщыс—меда подлöј мерзавецяс чукöр јур вылö, кодяс покушаїтїсны мїан социалїсгїчскöј рöдїна вылö, советскöј жöзяс шуд вылö, чест вылö, достоинство вылö, пöга радеїтан вожд-яс олöм вылö“.

Мед олас мїан рöднöј коммунїстїчскöј партїял! Мед олас мїанöс коммунїзмö нүдöдыс, мїан рöднöј да великöј вожд Сталїн јорт!

Отв. редактор М. С. ДЫМОВ.

Тираж 2450 экз.